

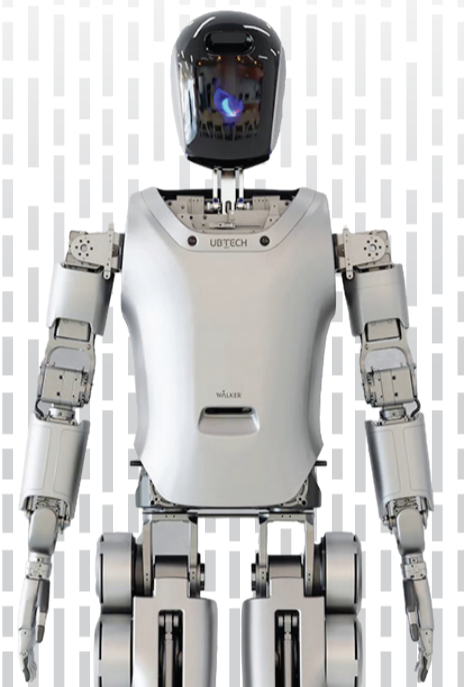
کاشت بذر مهارت‌سرای طبیعت در دل دانشگاه

فرهیختگان

دانشگاه
شماره ۲۲۲ | شهریور ۱۴۰۲ | شماره ۲۲۲ | WWW.FDN.IR

بازار داغ ربات‌های انسان‌نما
در کنفرانس جهانی رباتیک ۲۰۲۴ پکن

آینده رباتیک از چین می‌گذرد؟

«فرهیختگان» آخرین گزارش سامانه ساعت را بررسی کرد

معمای اعتبارات پژوهشی شرکت‌های دولتی

رشد ۱۷۵ درصدی
اعتبارات پژوهشی
شرکت‌های دولتی
طرف ۴ سال

۷۵٪

کاهش ۷۵ درصدی
تعداد قراردادهای
در ۴ سال گذشته
(تادی ماه ۱۴۰۲)

۸۳٪

افت ۸۳ درصدی
مبلغ قراردادهای
در ۴ سال اخیر
(تادی ماه ۱۴۰۲)

بخش بیست و یکم

رئیس‌انسان ایران؛ دانشگاه ملی ایران و شاه

نخستین واکنش شاه به طرح دانشگاه ملی چه بود؟

خواهرش فاطمه که تازه از هیلر آمریکایی در کالیفرنیا طلاق گرفته بود و عده‌ای همراهان وارد شد و از فردگاه یکسره به سالن سخنرانی دانشگاه مینیاپولیس آمد. عده مستقران کم بود. با این وصف با یک‌یک آمریکایی‌ها دست داد و در بین راه حتی یک نفر هم اگر امضای او را می‌خواست پیاده می‌شد و امضا و ابزار محبت می‌کرد. همان شاهی که بعد‌ها در ایران دیدیم می‌داند امضای عکس خودش را آن هم برای آنهایی که بخواهند نه برای همه دو ماه طول می‌دهد. در سالن سخنرانی دانشگاه ابتدا رئیس کنوانسیون به شاه خیر مقدم گفت و سپس تریبون سخنرانی به من داده شد. در این حال من یکی از پرسش‌ورترین و موثرترین خطابه‌های دوران عمر خود را که قریب یک ساعت طول کشید ایراد کردم. ابتدا سرود ایران را با اتفاق شاه و جمله حضار در جلسه با صدای بلند خواندم و احساسات مینهنی را به جوش آوردم و سپس در ضمن خطابه که به کلی از چرب‌زبانی و تملق‌گویی عاری و بری بود با ایراد این شعر که:

گر چه سخت افتاده در دام طبیعت مرغ جانم

هرگز از خاطر نخواهد شد هوای آشنایم

مستمعان را تحت تاثیر قرار دادم که در جلسه غریبو و دست زدن حضار از جمله دکتر اردلان سفیر ایران در واشنگتن قطع نمی‌شد. به طور خلاصه در این سخنرانی از شاه دو تقاضا به نام دانشجویان ایرانی مقیم آمریکا و سایر ایرانیانی که در جلسه بودند داشتم. اول اینکه اجازه بدهد از کمک معنوی (نه مادی) او برخوردار شوم که برای اولین بار یک دانشگاه ملی در ایران تأسیس کنیم به سبک مدارس عالی خودمان قبل از تأسیس دانشگاه تهران در ایران و به سبک دانشگاه‌های ملی آمریکایی نظیر هاروارد و کلمبیا و دانشگاه نیویورک و... و متذکر شدم که لاقول هفت درصد حضار در جلسه با اسنادار در المملی صلاحیت و تمایل تدریس در آن دانشگاه را دارند. دوم اینکه به قرار اطلاع اکثریت قریب به تمام فارغ‌التحصیلان ایرانی دانشگاه‌های آمریکا و اروپا غربی وقتی به ایران مراجعت می‌کنند علاوه بر اینکه کاری به آنها مراجعه نمی‌شود اقتدر دستگاه بروکراسی آنها را این طرف و آن طرف می‌دواند و حتی مورد توهین و استهزا قرار می‌دهد که ناچار پس از چند ماه یا حداکثر یک سال مجبور به جایی وطن می‌شوند و به همان شهر و دیاری که در آن درس خوانده‌اند مراجعت و به خدمت خارجیان اشتغال می‌ورزند. به دیگر سخن مساله این نیست که در اروپا و آمریکا به اینها حقوق و مزایای بیشتری می‌دهند بلکه مساله حرمت به شخصیت آنهاست و اینکه کسی آنها را به بازی نمی‌گیرد. بنابراین شایسته است اعلی حضرت یک نفر مورد اعتماد و بسیار نزدیک به خودش که بین او و شاه حاجب و درباری نباشد را تعیین کند که هر فارغ‌التحصیلی از راه رسید در تهران به او مراجعه کند و او با وزارتخانه‌ها و سایر مراجع کار تماس بگیرد و به آنها کار متناسب داده شود و با اصطلاح شاه خودش پارتی بی پارتی‌ها بشود. بلافاصله پس از سخنرانی من شاه پشت تریبون رفت و ضمن بیاناتی راجع به کارهایی که در ایران انجام داده و راجع به تأسیس دانشگاه ملی گفت. مخارج دانشگاه تهران چنین و چنان زیاد است و نمی‌توانیم هزینه‌ای اضافه بر آنچه در حال حاضر می‌پردازیم برای تأسیس دانشگاه جدید متحمل شویم و فکر تأسیس دانشگاه ملی بد نیست لکن در این زمینه باید مطالعه شود. خلاصه نه جواب منفی داد و نه مثبت.

مطلب رالایری گذاشت. راجع به تعیین کسی برای تصدی و رسیدگی به کار فارغ‌التحصیلی که به ایران برمی‌گردند نه به طور صریح بلکه به طور اجمالی ولیت و لعل گفت شاید در این زمینه فکری بکنیم چون احساس کرد دانشجویان از اظهاراتش خوششود به نظر نمی‌رسند به تعجیل بیانات خود را خاتمه داد و گفت پس از صرف ناهار در جلسه شما شرکت می‌کنم و هرکس نظری دارد بگوید تا مورد بحث و گفت‌وگو قرار بدهیم. این بگفت و راهی محوطه دانشگاه شد که میزهای ناهار در آن قبلا چیده شده بود. ناهار را با دانشجویان صرف کرد. من با اینکه همراه شاه وارد محوطه شدم سرمیزی که او نشست نشستم تا نه دانشجویان فکر کنند می‌خواهم هم طرفی از خطابه خود ببنم و نه شاه خیال کند علاقه‌ای به این نوع نوازش توخالی و غیرمثمر برای مملکت دارم. ادامه دارد...

کتاب «رئیس‌انسان ایران؛ دانشگاه ملی ایران و شاه» ابعاد مختلفی از جریان تشکیل دانشگاه در ایران و شکل‌گیری آموزش عالی به شکل و شمایل امروز را تشریح کرده است. کتابی به قلم علی شیخ الاسلام، مؤسس و رئیس دانشگاه ملی ایران که «فرهیختگان» از اوایل مردادماه پیش‌های مختلف آن را منتشر کرده است. در ادامه انتشار گزیده این کتاب، نویسنده دلایل راه‌اندازی دانشگاه ملی را از زبان خود تشریح کرده و زمینه‌های شکل‌گیری فکر تأسیس دانشگاه ملی را توضیح داده است که در ادامه می‌خوانید.

به طور خلاصه پس از چند ساعت از ورود به مینیاپولیس فهمیدم مساله کنوانسیون دانشجویان برای مذاکره درباره هدف با اهدافی نیست و عده‌ای دانشجو از کرایه‌ایاب و ذهاب مجانی استفاده کرده و آمده‌اند و در خوابگاه‌های دانشگاه مینیاپولیس که به علت تعطیلات تابستانی خالی بود، جایگزین شده‌اند و به اصطلاح کسی به کسی نیست. تنها هدف گردانندگان تجلیل از شاه است و نمایش موزکرات بودن شاه و اینکه شاه مورد علاقه دانشجویان است و آمده‌اند به این شهر که او را ملاقات کنند و یا خیر مقدم بگویند درحالی که حتی یک نفر آنها شاه را دوست نمی‌داشت و اگر خرج سفر و جای زندگانی و سایر پول‌هایی که به سردمداران داده بودند نبود در مینیاپولیس حاضر نمی‌شدند. چنانکه بعد توضیح خواهم داد با همه مخارج و اقداماتی که شده بود عده‌ای از دانشجویان به شاه برخاش و بی‌احترامی می‌کردند و گردانندگان سیا و اسفندپاری و حداد می‌ترسیدند دانشجویان رسوایی بار بیاروند و شاه را اذیت کنند. در این اوضاع و احوال فوری دریافتم که اقامت من در هتل به کلی جایز نیست و کاری از پیش نخواهم برد. از این جهت فوری کیفم را برداشتم و راهی خوابگاه‌های دانشگاه مینیاپولیس محل سکونت دانشجویان ایرانی شدم و از آنها کمک خواستم که تختخوابی هم به من بدهد و داند. بلافاصله با گروه‌های ده، بیست و سی نفری آنها وارد مذاکره شدم که من آمده‌ام به شاه خوشامد بگویم و از او بخواهم موافقت کند برای اولین بار در ایران دانشگاه ملی تأسیس کنیم و به فاصله چند ساعت لاقول سفید نفی دور خودم جمع کردم. همه با من موافقت کردند و هم صدا و بعضی همدل و همراز شدند. تا دو ساعت پس از نیمه‌شب در عمارت متعدد خوابگاه و کافه دانشگاه با عده زیادی از دانشجویان ملاقات کردم و حتی آن عده که نقش بازی می‌کردند به من ابراز محبت کردند. شب را تا صبح بیدار ماندم و صبح تقریباً همه را با خود هم صدا و همدرد دیدم به طوری که گردانندگان کار چاره‌ای نداشتند جز اینکه مرا به حساب آوردند و به اصطلاح رهبری مرا بپذیرند. پس از صرف صبحانه تصمیم گرفتیم به اصطلاح جلسه مقدماتی کنوانسیون را همان روز که تنها روز قبل از ورود بود تشکیل بدهیم و کمیسیون‌هایی انتخاب کنند. پس از تشکیل جلسه مرا به اتفاق آرا به ریاست کنوانسیون انتخاب کردند. بلافاصله پشت تریبون رفتم و از قبول ریاست کنوانسیون عذرخواستم و گفتم من برای ریاست کنوانسیون به اینجا نیامده‌ام. آمده‌ام از طرف شما به شاه خوشامد بگویم و تقاضا کنم اجازه دهد برای اولین بار دانشگاه ملی در ایران تأسیس کنیم. با این سخن به اصطلاح با یک تیر دو نشان زدم؛ اولاً خیال چند نفر دانشجویی وابسته به انجمن دوستداران آمریکایی خاورمیانه یعنی سیا را که از چند ماه قبل به امید ریاست کنوانسیون (با به‌زعم من ریاست دله خالی) به مینیاپولیس آمده بودند را آسوده ساختم. در ثانی احترام عمیق دانشجویان را به خود جلب کردم که از آغاز کار فهمیدند من دنبال ریاست و هوچی‌گری و دروغ‌پردازی نیستم و واقعا به قصد و آرزوی خدمتی به مینیاپولیس آمده‌ام. از دانشجویان حاضر در جلسه تقاضا کردم بگذارید اشخاصی که مایلند انتخاب شوند و جنجال راه نیندازند چون به طور حتم حاضر به قبول ریاست کنوانسیون نیستم. چون تریبون را ترک کردم کارگردانان از فرط خوشحالی مرا در آغوش گرفتند و بوسیدند. بلافاصله رئیس کنوانسیون و روسای چند کمیسیون انتخاب شدند و رئیس کنوانسیون بلافاصله بدون مذاکره و اطلاع قبلی من مرا به عنوان سخنگوی اصلی دانشجویان نزد شاه پیشنهاد کرد و با اتفاق آرا تصویب شد. روز رات پاسی از شب با دانشجویان گذراندم و صبح به اتفاق دکتر اردلان سفیر ایران در واشنگتن و عده‌ای از دانشجویان به فردگاه شهر به استقبال شاه رفتیم. شاه با اتفاق

۳ مانع سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در صندوق‌های پژوهش

محمدحسین خشتی
کارشناس اندیشه اقتصاد دانش‌بنیان

دست و پای سرمایه‌گذاران را بسته و به خود حق دخالت و نظارت می‌دهد. این درحالی است که حداقل به دو دلیل شرکت‌های خصوصی ظرفیت بیشتری سرمایه‌گذاری خطرپذیر شرکتی دارند و باید مخاطب اصلی باشند. یکی اینکه به دلیل ثبات مدیریتی و انگیزه‌های مالی و شخصی نیاز واقعی به نوآوری دارند، در نتیجه با تدبیر و براساس نیاز واقعی شرکت خود آینده بازار در نوآوری سرمایه‌گذاری می‌کنند و نه برای دلایل سیاسی و غیر اقتصادی. دوم اینکه به دلیل دخیل بودن نفع و ضرر شخصی دلسوزانه سرمایه‌گذاری می‌کنند. بررسی‌ها روشن می‌کند که سه موضوع مانع سرمایه‌گذاری بخش خصوصی واقعی در صندوق‌های پژوهش و فناوری است.

۱ فرآیند طولانی ثبت مجوز فعالیت و دخالت در تعیین هیات مدیره و مدیرعامل؛ چراکه سرمایه‌گذاری خطرپذیر شرکتی در ذات خود نیازمند چالاکتی و تصمیم‌گیری به موقع و سریع است.

۲ نظارت کارگروه بر ریز عملکرد صندوق‌ها؛ چراکه به نظر می‌رسد محرمانگی و حفظ اسرار تجاری و فنی شرکت‌های بزرگ عامل مهم رقابتی در سرمایه‌گذاری خطرپذیر شرکتی است.

۳ باز بودن دست کارگروه در سلب صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیات مدیره و مدیرعامل و لغو مجوز فعالیت یا تأسیس صندوق؛ که این امر موجب عدم شفافیت و اعتماد سرمایه‌گذاران به دلیل ماهیت طولانی بودن سرمایه‌گذاری است.

باتوجه به ظرفیت کارگروه دائمی شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان و کارگروه صندوق‌های پژوهش و فناوری در تسهیل و ترغیب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در صندوق‌های پژوهش و فناوری پیشنهاد می‌شود از طرفی که فرآیند تأسیس و اخذ مجوز تسهیل گردد و صرفاً عملکرد دوره‌ای صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر شرکتی برای تخصیص اعتبار مالیاتی سنجیده شده و اختیار عمل بیشتری به آنها داده شود. از طرف دیگر، کارگروه باید با هدف ترغیب شرکت‌های خصوصی، نمونه‌های موفقیت در کسب اعتبار مالیاتی ایجاد کند. همچنین به نظر می‌رسد تسهیل فرآیندهای شناسایی و توافق با شرکت‌های دانش‌بنیان (قراردادهای نیمه‌آماده همکاری) می‌تواند شرکت‌ها را به سرمایه‌گذاری از مسیر صندوق‌های پژوهش و فناوری ترغیب کند.

خدمات آموزشی و حق بیمه دانشجویی دوره دکتری تخصصی را نیز در سامانه آموزشیار پرداخت کنند. پذیرفته‌شدگان در مقطع دکتری دانشگاه آزاد باید شهریه این دانشگاه که از دو بخش شهریه ثابت و متغیر تشکیل شده را پرداخت کنند.

برگزاری جشنواره بین‌المللی شعر حضرت علی (ع) در یزد

دانشگاه آزاد یزد با همکاری بنیاد علمی فرهنگی و هنری امامت و مهدویت برای سومین سال متوالی «جشنواره بین‌المللی شعر و مدیحه‌سرایی حضرت علی اکبر (ع)» را برگزار می‌کند. محمدرضا دهقانی اشکدزری، رئیس دانشگاه آزاد استان یزد گفت: «سال گذشته آثار ارسال شده جشنواره بین‌المللی شعر و مدیحه‌خوانی حضرت علی اکبر (ع) با استقبال دانشجویان و علاقه‌مندان اهل بیت رویه‌ور شد و دارای رشد ۳۰۰ درصدی بوده است.» وی ادامه داد: «این جشنواره هر سال یک بخش عمومی و تخصصی دارد و امسال محور یکی از بخش‌های تخصصی پردازختن به زیارت جامعه کبیره است.» رئیس دانشگاه آزاد استان یزد با تأکید بر اینکه یکی از بخش‌های اصلی در این جشنواره معرفی ظرفیت بی‌ظنیر امام و امامت است، یادآور شد: «زیارت جامعه کبیره هم به جهت محتوا و هم غنای معنوی و اراده‌های شعری ظرفیت بزرگی دارد و راهنما و نقشه‌سیر است.»

سرمایه‌گذاری خطرپذیر شرکتی به دلیل نوآورانه بودن، ریسک بالای شکست، تفاوت در ساختار حاکمیت شرکتی در شرکت‌های بزرگ و شرکت‌های کوچک و درگیری هم‌زمان با چالش‌های مالی و حقوقی ماهیت پیچیده‌ای دارد. به همین دلیل سرمایه‌گذاری خطرپذیر شرکتی نیاز به چابکی (سرعت) و انعطاف در برنامه‌ریزی و هم‌تراز آن ساختارهای شرکتی پیچیده و منحصر به فرد دارد. به نظر می‌رسد که دستورالعمل تأسیس و نحوه فعالیت صندوق‌های پژوهش و فناوری سرمایه‌گذاری خطرپذیر شرکتی (مصوب ۱۳۹۴ در هیات دولت) ظرفیت مناسبی برای پاسخ به این شرایط ویژه در سرمایه‌گذاری خطرپذیر شرکتی را دارا نیست برای مثال محدودیت در جذب منابع مالی از افراد و همچنین محدودیت در تعداد و نوع سهامداران از جمله این محدودیت‌ها است. در نتیجه تمایل شرکت‌ها برای سرمایه‌گذاری خطرپذیر از مسیر ثبت صندوق‌های پژوهش و فناوری کم است و ترجیح می‌دهند خارج از این فرآیند و با سرعت و ابتکار بیشتر به سرمایه‌گذاری در شرکت‌های نوپا و فناوری‌پردازند. به طور خلاصه باید گفت هزینه‌های غیر مستقیم ثبت صندوق پژوهش و فناوری و سرمایه‌گذاری از مسیر صندوق‌های پژوهش و فناوری مانند فرآیند پروتکل ثبت مجوز فعالیت، نظارت‌های غیرقابل پیش‌بینی کارگروه صندوق‌های پژوهش و فناوری و از این دست مشکلات برای شرکت‌های متقاضی فعالیت خطرپذیر از حتی صد در صد اعتبار مالیاتی تعلق گرفته نیز بیشتر است. این درحالی است که تا به حال این میزان اعتبار مالیاتی تخصیص نداشته است و برخی از شرکت‌های خصوصی نقد شدن این وعده را نیز زیر سوال می‌برند؛ چراکه این اعتبار مالیاتی بعد از بررسی موفقیت پروژه و بر اساس نظر کارگروه اعمال خواهد شد؛ این درحالی است که به طور معمول عمر سرمایه‌گذاری‌های خطرپذیر بیش از یک سال و حدود هفت تا ده سال است. با این وضعیت تورم در ایران امید به وعده نسبه در چند سال آینده، منطقی به نظر نمی‌رسد. با بررسی دستورالعمل تأسیس و آیین‌نامه تأسیس صندوق‌های پژوهش و فناوری به نظر می‌رسد که این آیین‌نامه در ذات متناسب با رویکرد شرکت‌های دولتی و یا شرکت‌ها و نهاد‌های عمومی غیر دولتی نوشته شده است، که تا این حد

خبر

آغاز ثبت نام پذیرفته‌شدگان دکتری دانشگاه آزاد

ثبت نام پذیرفته‌شدگان مقطع دکتری تخصصی دانشگاه آزاد آغاز شد. مرکز سنجش و پذیرش دانشگاه آزاد اعلام کرد: «به اطلاع کلیه پذیرفته‌شدگان مقطع دکتری تخصصی سال ۱۴۰۳ دانشگاه آزاد می‌رساند ثبت نام پذیرفته‌شدگان مقطع دکتری تخصصی از ساعت ۱۰ صبح روز دوشنبه ۵ شهریور آغاز شده است. متقاضیان برای ثبت نام از طریق سامانه <https://pazresh.iau.ir> اقدام کنند.» پس از اعلام نتایج نهایی دکتری دانشگاه آزاد ۱۴۰۳، مرکز سنجش و پذیرش این دانشگاه اطلاعیه راهنمای ثبت نام پذیرفته‌شدگان دکتری دانشگاه آزاد را منتشر می‌کند و متقاضیان باید قبل از هرگونه اقدامی، این اطلاعیه را به طور کامل مطالعه کنند. اطلاعیه پذیرفته‌شدگان ثبت نام بدون آزمون و واحد‌های بین‌الملل دانشگاه آزاد نیز به طور جداگانه اعلام می‌شود. در اطلاعیه فوق موارد مهمی از جمله مهلت ثبت نام پذیرفته‌شدگان دکتری دانشگاه آزاد و لیست مدارکی که باید به صورت پستی برای واحد دانشگاهی ارسال شوند اطلاع‌رسانی شده و هزینه ثبت نام در سیستم آموزشیار و نکات مهم پیرامون پرداخت شهریه دکتری دانشگاه آزاد توضیح داده شده است. تحصیل در دانشگاه آزاد همانند تحصیل در دانشگاه‌های شهریه‌پرداز با پرداخت شهریه امکان‌پذیر است و علاوه بر شهریه پذیرفته‌شدگان باید هزینه